

1909-02-08

01

Waarlijk 8 Febr. 1909.

Amice!

Allereerst mijn hartelijke Dank voor alle goede menschen betreffende mijn gezondheid en de door U gedurende mijn ziekte betoonde belangstelling. Ik ben nu zoo goed als hersteld en hoop deze week mijn colleges te hervatten, hoewel nog niet in hunnen volken omvang. Uw aangekondigd bezoek zal zij natuurlijk zeer welken zijn, doch het is blyken Uw schrijven voortbarig reeds nu over den tyd te handelen, daar by deze nog nader zult u gezien.

Verder Dank ik U voor de taersding der brieven van Becker en Macdonald, die ik ook belangstelling gelzen heb. Het verhoopt zij dat by U de belangen der onderneming zoo gewis wordt; dat deze partijen noges slagen wensch ik een oving als by zelf. Het by iets verwonen ontrent door

Zandbief? Als hy het wenscht kan ik bereid van
 Guidi te worden of de zwerfeling reeds by hem is van
 gekomen, of by dezen of geneen is blijven liggen.

Naar aanleiding daarvan wil ik nog even terugkomen
 op Uwe opmerking dat de Belgische Akademie niet con-
 sultueert en daarom Chauvin buiten rekening had kon-
 nen blijven. Ik had hem opgenomen omdat hy in het Regle-
 ment uitdrukkelijk als gedilegeerde genoemd wordt. Is
 er wel een officieele aanroep by de Belgische Akademie
 ingediend om de zaak te stemmen? Ik vraag dit omdat
 o.a. inder tyd my uit Portugal bericht werd dat
 men gewone wilde contribueeren (uit bezigheid met
 Spanje!!) in die zaak een aanroep gedaan werd. Ik heb
 toegezworen dat de fin. ciële zaken niet tot myne
 competentie behoorden en aan de Gezeij mededeeling ge-
 dan. Toe is een aanroep gedaan met succes. Eene reis
 heeft men my uit Algiers beloften gedaan, waarop ik
 hetzelfde geantwoord heb, maar op de G. Daarop
 poging gedaan heeft om de subsidie ook verder te
 verbuigen want ik niet. Wegens de vele medewerkers
 in Algiers is deze stelling wel te bekomen.

Wat Keker's beweren betreft dat om de mede

werken geen opgave verstrekt wordt hoe groot
 de artikelen moeten zijn, dit is een vinding onwaar.
 Dus dikwijls ik iemand een artikel vraag wordt
 de ongewone lengte opgegeven behoudens by auteurs
 die, zoals Keker, reeds herhaaldelyk artikelen in-
 zenden en nu wie ik weet dat zy de juiste maat
 niet niet zelf zonder hoorden. Bovendien heb ik in-
 der tyd met Dr. Kerssch en gedrukt formulier vast-
 gesteld, dat by iedere aanroep door my zoudt worden
 ingevuld, maar men heeft in beide gevallen het
 niet te drukken en ik heb er niet verder op aange-
 dragen, zodat het voor my eene kleine moeite was
 schriftelyk deze aanwijzing te geven. De zaak is
 echter dat de auteurs niet en niet in het minst om
 afspreken, zodat ik herhaaldelyk gevraagd wordt ge-
 weet hen groote aanpakken te maken o.a. by de
 artikelen 'Hid al-kadir, Alkhat, Al-dair, Alkat
 en vele andere. Evenwel de Redakteur moet daar
 mede voorzichting zagen, om geen auteurs voor het hoofd
 te slaan, want hulp by Dingen noodig heeft, naar
 artikelen af te wijzen die, al kan by te uitroering by
 Afgezien, om de wetenschappelyke waarde te bepalen

opgevoeren te worden. Het politieke redenen kunnen hier
 by in aanmerking: Franse artikelen over Noord Afrika,
 Engelse over Afghanistan, Indië e.z. naast om de Fran-
 sche en Engelse sympathie voor de Encyclopedie te
 behouden of te winnen, slechte by lange inderding worden
 terug genomen of herroep. Het is geen Britsche onderneming
 waarbij een her "manuscript" naar hartelust, maar een
 internationale zaak. Intusschen kunt Gij welken heb-
 benden, dat de Redakteur gaarne een raad aan-
 sacht om Angelen te bewerken, hetzij zelf of door an-
 deren. Maar ik zou er in vertrouwen by dat ik
 niet geloof dat Daarvan iets terecht komt, wegens
 mijn overtuiging met de pers in kwestie, wie ik dit
 wegens juist gevraagd had en die my een hartelyst en
 flink getalpe heeft, maar sedert eenige maanden te
 Hamburg slykham de hand te val heeft. Nas kern-
reiner was kan ik ten zamen te zien zeggen

Intusschen nogmaals hartelyst dank voor alles
 wat by uits voor de zaak gedaan hebt, die ik, en
 ik eenmaal in een onbewaakt oogenblik my daarmede
 heb opgegeven, wel als de myne hertouwen mocht.

Mijn delijche groeten van huis tot huis t. t.

M. Th. Woutman.

8102109

X01

Beantw.
10.2.09

Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje

Leiden

Witte Ringel 84^{n.}

LEIDEN
-8-209.112N

X02

A. 48

1909-02-11

01

Utrecht 11 Febr. 1909.

Amice!

In antwoord op uw schrijven van gisteren
begin ik met de kwestie Seligsohn. Liefde de
sacdracht der zaak: Nadat de Hooplaar in het
Liter. Centralblatt eene oproeping geplaatst had om
een Redacteur voor de Encyclopedie zins twee aanbie-
dingen ingekomen nl. van Schande e. Seligsohn.

Daarop heb ik het volgend schrijven aan den President
(de Hoop) ontzonden in dato 9 Mei 1908:

„De moeilijkheid om uit de twee candidaten voor de
plaats van Heersohn te kiezen is inderdaad groot. Voor
beide is veel te zeggen en daarom ben ik op het denk-
beeld gekomen om beiden te benoemen. In Seligsohn
hebben wij dan tevens den vertaler voor de Engelsche en
Fransche teksten. Met twee zal de vaststelling der titels
wörter veelte gemakkelijker gaan en kunnen misschien verschillende wo-
rtikelen door de Redactie alreer worden gemaakt. By het
van weging zal 't zooveel kansder niet uitkomen en
zult op een twee parte onderredacteurs veel meer hebben

den aan een afzwaaiende en weinig tijd hebben de hulp
redacteurs. Ik heb er van middag met de Hooplaan
ook gesproken, die eerst wat berwaar had, maar later
inzag dat daardoor het berwaar van de Engelse en
Fransche teksten aldus practisch kon opgelost worden. Van
hem hoorde ik dat hij zelf er ook al aan gedacht heeft
Schijnt in ^{ook} twee Barbies de Meynard te berouwen".

Op grond van dit schrijven heb ik nu nogmaals met
de Gaeje daarover geadeld te hebben als secretaris van
het Comité van beide Meeren niet van het Comité me.
degedeld dat zij voor een bepaalde tijd als redacteurs
waren aangeworven en hun werk konden aanvangen.

Het zal ons duidlyk een, dat ik nu ook bereygd moet
willen hem om van een der beide M.H. hun outlay aan
te zeggen, tenzij de schriftelyke auctoriteit van den
President of deis plaats versagen.

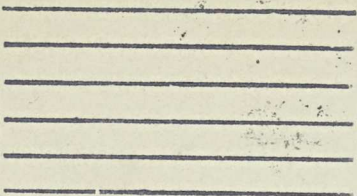
Ontrent de voorwaarden onder welke ik ~~het~~ de
redactie op nu genomen heb berikt ik ook een
aan de Gaeje gesteld en door alle toenmalige leden
der Commissie geteekend stuk. Niettegenstaande de aan-
van hoornalidelyk is afgesproken heb ik ten wille van
de Gaeje en van de zaak zelve ^{en} die afspraken

berouwen niet zonder enige strubbelingen met ernst
gevaarde, maar nu de Gaeje is afgetreden voorzwyg
ik in ernst de vraag of niet ook voor mij de tijd
yphaen is om heen te gaan. Ik wil te niet verwe-
len met de opzetting van al het verduist en de onaan-
gevoeligen, die de Encyclopedie nu reeds bereygd heeft,
vrijheid het vele werk en de vele kosten, die ik nu
yphaen heb ten wille van de zaak, maar ik kan
vast besluten, indien ik die tijd believe mag, tegen de
vervolgde Madarieu-vergadering van 20. Jaar ten
berouwen van het Comité te stellen en zal dan ook
de te berouwen in hoofdzaak behoeven de redene ont-
voorzen, die nu de zaak toe noodzaken. De verantwoor-
ding voor de Engelse en Fransche uitgaven verhoort ik
niet op nu te nemen, maar ik verhoort hem dat die
drie vromde uitgaven noodzakelyk de zaak moet de
mislukken en daarop herhaaldelyk gewezen heb. In
den de President de voorwaarden van Engelse en
Fransche teksten aanvaard heeft, die hij het verhooren
der subsidien geteld een, zoo is dit een zaak
en die van de uitgaven. Hij een om ook de aangewe-
nen personen om nu blykt dat helij ook niet voor

11/02/09

X01

Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje

Beantw. 14.2.09

Leiden

Witte Singel 114^a.

X02

A 46

1909-02-15

01

Utrecht 15 Febr. 1909.

Arice!

In antwoord op Uw beide ont-
vangen schreeven wil ik nog even te-
rugkomen op de kwestie Selijsahn.
Inderdaad is er voldoende reden
om een voorstel te doen tot ontlay,
maar het komt mij, voornamelyk met
het oog op de toekomst van de persoon
in kwestie, niet gewenscht voor dien
weg in te slaan. Het schijnt mij meer
gewenscht, dat de Penningmeester hem
namens de Commissie bericht dat de
financiële toestand der onderneming
tot bereiniging dwingt en dat hem

dien ten gevolge door dit le visie
 geen vryheid wordt gegeven het tractaat
 en Redactie langer uit te betalen, dan
 tot 1 Juli a.s. (zoodat veldende tijd
 gelaten wordt om naar een andere
 beschikking raad te zien). Voor my stuk
 is het uiterst bezwarend in dezen op te
 treden, omdat alle relatie Turken helij-
 saken en my som afgebroken en hy waar-
 schynlyk een schryver squerry de onge-
 ped zal terugzenden, zoodat ik hem een
 ontslag ~~by~~ door Turken hand van een nieuw
 waarden zoude moeten laten en zeggen, na,
dat ik daartoe behoortlyk gemachtigd
was. Een dergelyke ware en hadelen
 schikt zy echter tegen de boest en zal
 waarskynlyk ook door de ongewenscht
 geacht worden. Alleen kan de vraag

zyner of S., indien hy een dergelyke
 kennisgeving van den Peningsrechter ont-
 vaagt, daarin zader meer berusten zal
 en of hy gronden kan aanvoeren om op ver-
 dere uitbetaling aan te dringen. Daarom
 kunt zoudt men zist eerst by een Jurist
 moeten laten vergerissen om niet in
 macilypheden te geraken; tenzoo hy beter
 op de hoogte zyt van de zaak op de dro-
 kide overeenkomst de ik.

Wat de overige in den toezynen
 behandelde zaken betref, dese kunnen
 later besproken worden. Alleen zal ik,
 hoewel ik even in de Galdriten in
 D. H. Müller's shopper Theorie geloof,
 aan deren nog schryver of by Karaband
 niet uit zyne lethargie kan opwekken,
 om los nagelyk de zaak van best

mandaat in orde te brengen.

Het postpakket met de rekening en
verklaring van Kruip hebt gij reeds
in orde ontvangen.

Mit uw schrijven blijkt mij dat gij
nog hier denkt te keeren. Ik wil u daar-
om mededeelen dat ik in deze week wei-
nig tijd beschikbaar heb en u verzoek
zo mogelijk uw bezoek niet op een
Dinsdag of Woensdag of Saturday te
stellen in de volgenden.

Na vriendzaamelyke groeten

L.A.

M. H. Woutera.

15/2/09

X01

Prof. Dr. C. Spaack Huygrove

beantw. 18/2'09.

Lidew

Witte Sigel 84^a.

X02

109

Utrecht 14 Feb. 1909.

Anice!

Dank voor Uwe taerzeggijg betreffende de Kijel; ik had het art. inderdaad aan de Javencus Journ. ball gezonden. De lengte die ik heb opgegeven is natuurlijk een maximum en ik heb die eenigzins min gesteld omdat 'over Ned. Indië' nog niets in de Encyclopedie opgenomen is de "klein art.", 2^e Roonf. Jan nu heeft medegedeeld dat er heel wat over te zeggen viel, dan by in het beris waart de taal de minne gegeven a 3^e ook een taal, literatuur enz. het noodige moet medegedeeld worden.

II. De zaak heligsohn. De opheffing van de betrekking van 2de de Redaktuur voor de Eng. e Franke uitgave had reeds vóór lang warte gestonden, toe bleek dat J. niet kon doen waarvoor hy was aangesteld. Hy is bevand om deze uitgaven in elkaar te stellen a z. op dezelfde wyse als Soland de Duitische en wel met deze als voorbeeld. Toe hy daarop de zaak met uyt

bespraak maakte hij berouwen om evenals Schaade ook alle vertalingen te bewerken — om goede redenen evenals later gebleken is —. Hij maakt de helligheid van dit berouwen erkennen, omdat Schaade niet minder verzaligen te leveren had dan hij 1° omdat hij slechts eene redactie te bewerken had en 2° omdat de meeste artikelen in het Duitsch (of Fransch) getiteld zijn en door de Engelsen niet geven zeer veel vertaalwerk vorderde. Daarom heb ik hem de verzekering gegeven dat de uitgever, evenals ik positief met de Hooplaar was overzegebaan, hem daarvoor hulp soude verschaffen, naar dat hij dermit tein alle vertalingen moest controleren en zorgen dat beide uitgever in overleg met Schaade en gelykelyk met deins uitgever gereed waren om geen ophoud te veroorzaken, hetgeen hij heeft op zich genomen. Mildere bleek echter dat hij dit niet kon nakomen, gelykelyk ieder beide zijn schuld. Voornast was de Drushberg niet gereed, evenals de G. my niet een gewone optien in me verstand had (de roodige type, zelfs het papier ontbrak!) 2° de vertalers waren niet te vinden of bleven voor hem teak niet berekenen. Van door dat geding de Engelsen en Franke uitgever by de Duitseke in het vertalen gemaakt,

waardoor ook deze niet kon vorderen, omdat de type ontbrak. Maar ook Seligs. denge niet als redacteur omdat ik van Barot en anderen de bitterste klachten over hem ontving en Schaade een werk naar overeenem, konijn hij alleen en het vertalen gesteld werd. Daardoor hield gelykelyk de verplichting van de Commissie op om hem lager als Redakteur te heraldigen en zoudde hij alleen bespraak kunnen maken op de heraldiging van een vertaler. Intusschen kan ik wegens de laatste van de G. geen stappen in deze doen, maar zoudde hij waart opgetreden heb ik tevreden bleve en dacht op deze misstand gevestigd, die des te enger is wegens de financiële moeilijkheden. Deze laatste moeilijkheden, die gebieden zelfs de Commissie de betrekking van 2de Redakteur, die het Regle en niet een best, op te hopen, te meer daar zy, nu ik benoemd tot hulp heb, geheel overbodig is, mits er goede vertalers gevonden zijn. My dunkt dat ik hiermede einde heb geeng myne voorstel heb tergelicht en geoticeerd en. en door den Penningmeester officieus van S. zoudde te denken, dat de Commissie bestote heeft de betrekking van 2de Redakteur met 1 Juli op te hopen wegens financiële moeilijkheden.

1) Niet officieel, omdat op dit oogenblik by het presidium een niet in optien forma best aanwezig.

Maar zijn er vertalers gevonden? De Engelse uitgave
 staat geheel stil sedert Sept. j.l., de Franse is nog byna
 2 aflevering by de Drukker te wachten. Ik heb ^{van vóór} ~~daarvoor~~
^{lees}
 gevraagd by de Duitse door Schöndel en Schmitz, naar
 de Engelse en Franse uitgaven het ik minner vóór mij,
 ze zeking genomen en kan dit ook nu niet, al hen ik
 bereid de uitgaven zooveel mogelijk doorty behulpen te
 zijn. Ik herhaal echter zyne waarschuwing: het werk
 wordt daardoor een reusen werk, dat nog ^{weit} ~~veel~~ ^{ten} ~~aan~~, anders
 beproefd is, ook door de uitgevers van de Jewish Encyclo,
 paedia, ook door de vele andere (klassieke enz.) Encyclopaedieën.
 Diesten. De Russische uitg. van Brockhaus is iets geheel anders.

Wanneer Gey, of Goldschmidt, of een ander warm voor-
 stander der Encyclopedie de vóór vergadering te Rome by-
 woont, dan is er allerzins reden m.i. om de zaak der En-
 cyclopedie vóór ten spake te brengen, maar anders acht
 ik het niet inden gevecht. Minnier kan daarover beter
 gesproken worden, als Karabach niet door de invloed van
 D. H. Müller, en wie ik in middelen gesproken heb, laat
 bewegen iets van recht te laten hooren.

Na vriendschappelijke groeten
 Hs

M. H. Montma

1) Natuurlyk is er alles voor dat Gey van Gindri schryft, dat niet verriemd wor-
 de de zaak voor de eigenlyke vergadering op de agenda te plaatsen

1912/09

X01

Prof. Dr. C. Snouck Hurgronje

Leiden

Witte Singel 14^a

X02

131

Amice!

Uw schryven aan Karabacek vind ik uitstekend; het is reeds op weg naar weenen. Wat Uw brief aan my betreft, zoo zal ik trachten Uwe opmerkingen te beantwoorden. Zoodra ik van U verneem dat Barnouw bereid is met het vertalen te beginnen zal ik zorgdragen dat hy de artikels in het oorspronkelyk Duitsch of Fransch ontvangt, zoodat Gy U daarover niet behoeft te bekommeren. *Zijn adres verneem ik dan wel van W.*

Uwe opmerking dat de Redacteur niet buiten myne voorkennis uitstapjes behoort te maken beaam ik volkomen, doch wanneer Gy schryft dat Schaade dit heeft gedaan, zoo berust dit op eene vergissing, Gy bedoelt natuurlyk Seligsohn. Het ware inderdaad wenschelyk de rechten en verplichtingen van den Redacteur op schrift vast te stellen.

Aan Becker zal ik nog deze week schryven en daarby rekening houden met hetgeen hy myzelf vroeger over het zelfde onderwerp geschreven heeft.

De vergadering te Rome ligt nog in een te ver verschiet dan dat ik nu reeds zoude kunnen verklaren of ik daarby tegenwoordig zoude kunnen zyn. In Juni as. ga ik beslist niet en of ik later zal gaan hangt allereerst af van de vraag of ik my blyvend met de hoofdredactie zal belasten; daarover spreken wy later nog wel eens nader.

Komt Gy a.s. Maandag te Amsterdam? Men zal zeker Jonker weer candidaat stellen denk ik. Men heeft my gevraagd Brandt voor te stellen; wilt Gy eventueel die candidatuur steunen?

Na hartelyke groeten van huis tot huis

t.t.

M. Th. Woutma.

3/3/09

X01

Prof. Dr. C. SNOUCK HURGRONJE

Van Houtstroom.

LEIDEN

Witte Singel 84^a

X02

